

کارل چرنی

پیانست کوچک

شماره ۸۲۳

کتاب اول

پژوهش و نگارش

مصطفی نادری

سرشناسه : Carl Czerny، کارل، ۱۷۹۱-۱۸۵۷

عنوان و نام پدیدآور : The Little Pianist Op. 823 پیانیست کوچک شماره ۸۲۳

مشخصات نشر : قزوین: سایه گستر: مهرگان دانش، ۱۳۹۴ -

مشخصات ظاهری : ج.: پارتیسیون ۲۹×۲۲ س.م.

شابک : 978-600-374-278-9

شناسه افزوده : نادری، مصطفی

وضعیت فهرست نویسی : فیپای مختصر

یادداشت : فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است

شماره کتابشناسی ملی : ۳۸۷۴۸۲۷

آدرس: قزوین، چهارراه نادری، جنب داروخانه قانون، پلاک ۳۱۰، طبقه ۲. ۰۲۸-۳۳۲۲۹۵۸۸-۳۳۲۳۵۳۰۵

کارل چرنی

پیانیست کوچک شماره ۸۲۳ (کتاب اول)

• پژوهش و نگارش: مصطفی نادری

• ناشر: سایه گستر - ناشر همکار: مهرگان دانش

• نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۴

• شمارگان: ۵۰۰ نسخه

• قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

• لیتوگرافی و چاپ: عمران

• شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۷۴-۲۷۸-۹

فهرست مندرجات

عنوان	صفحه
مقدمه	۱
جدول نت‌ها (Table of notes)	۸
تئوری مقدماتی موسیقی (The rudiments of music)	۹
درس‌هایی با نت‌های گرد، سفید و سیاه	۱۳
نت‌های چنگ، دولا چنگ و تریوله در میزان‌های سه ضربی و چهار ضربی	۲۰
سکوت‌ها	۳۳
تمرین‌هایی با علائم دی‌یز، بمل و بکار	۴۰
کلید فا، و تمرین‌هایی با حامل فا	۴۵
گام‌های ماژور و مینور ملودیک	۴۹

مقدمه

دیرزمانی است که بین نوازندگی و تدریس پیانو، نه تنها مرزهای روشن و شفافی کشیده‌اند بلکه در واقع به نوعی دوگانه گرایی^۱ نیز قائل‌اند. به این معنی که دیگر نمی‌توان همچون گذشته، هر نوازنده برجسته‌ای را معلم پیانو دانست. فرع این قضیه هم صادق است؛ هر معلم خوبی لزوماً نوازنده ویرتوئوز^۲ نیست. البته بر این قاعده چند استثنا وجود دارد که کارل چرنی^۳ نخستین و مهم‌ترین آن‌ها است؛ آهنگساز، معلم و پیانیست طراز اول اتریشی که در سال ۱۷۹۱ در شهر وین دیده به جهان گشود. در سه‌سالگی نوازندگی را شروع کرد و از هفت‌سالگی آهنگسازی می‌کرد و تا قبل از ده‌سالگی آثار مهم و جدی باخ^۴ و موتسارت^۵ را به خوبی می‌شناخت و می‌نواخت. در ده‌سالگی شاگرد بتهوون^۶ شد و از پانزده‌سالگی معلمی را شروع کرد. حاصل ۶۶ سال عمر چرنی خلق تقریباً ۱۰۰۰ اثر موسیقایی^۷ است که خود وی آن‌ها را به صورت زیر تقسیم‌بندی کرده است:

۱- اتودها و تمرین‌ها

۲- قطعات ساده برای هنرجویان

۳- قطعات با شکوه برای کنسرت

۴- موسیقی جدی

اگرچه امروز بیش از یک‌سده از زمان چرنی می‌گذرد و با این‌که بسیاری از آثارش هنوز به اجرا در نیامده‌اند، ولی کماکان در عرصه موسیقی و به‌خصوص پیانو، دارای شهرت و اعتبار جهانی است. دوبال^۸ در همین رابطه می‌گوید: چرنی «شهرتش را بیشتر وامدار اتودهایش است که چندین نسل از هنرآموزان پیانو، چون نان و کره صبحگاهی به آن‌ها پرداخته‌اند»^۹. همین «نان و کره» بود که گروه گروه علاقه‌مندان پیانو را به کلاس‌های درس چرنی می‌کشاند و نوازندگان و معلمان برجسته‌ای را پرورش می‌داد. این ادعا با نگاهی به شاگردان چرنی که خود، همچون استادشان استثناهایی مهم بر قاعده پیش‌گفته مقدمه شدند قابل اثبات است.

^۱-Dualism

^۲-Virtuoso: نوازنده‌ای است با بالاترین سطح ممکن از توانایی، تکنیک و سبک اجرا

^۳-Carl Czerny

^۴-Bach

^۵-Mozart

^۶-Beethoven

^۷-Musical Work

^۸-Dubal

^۹- دوبال، دیوید: هنر پیانو (۱۳۸۳). ترجمه علیرضا سید احمدیان، انتشارات ماهور

از میان شاگردان بی‌شماری که چرنی تربیت کرد می‌توان به دوهلر،^{۱۰} بله‌ویل،^{۱۱} لیست،^{۱۲} کولاک^{۱۳} و لشتیتسکی^{۱۴} اشاره کرد. همه این افراد نه تنها نوازندگان چیره‌دست دوران خود بودند، بلکه سنت نوازندگی و روش تدریس چرنی را هم به نسل‌های پس از خود انتقال دادند. به عنوان مثال، کولاک ۸ پیانیست برجسته را تربیت کرد. لیست - بهترین پیانیست دوران و برجسته‌ترین شاگرد چرنی - ۱۸ پیانیست بزرگ را آموزش داد که همگی از نوازندگان مهم عصر خود شدند. و البته از همه پرکارتر لشتیتسکی بود؛ پیانیست و معلمی که کار خود را ادامه راه چرنی می‌دانست و نتیجه این دنباله‌روی، آموزش و تعلیم ۲۸ پیانیست طراز اول بود.

از خلق اتودها^{۱۵} و پرورش نوازندگان بزرگ فوق که بگذریم، موضوع دیگری که اهمیت چرنی را به‌ویژه، به عنوان معلم پیانو نشان می‌دهد، روش و سبک وی در تدریس پیانو است؛ چیزی که از آن با اصطلاح پداگوژی^{۱۶} یاد می‌کنند. پداگوژی یعنی شیوه و عمل تدریس. یا به عبارت بهتر، علم و هنر چه و چگونه آموختن. چرنی به دلیل بهره‌مندی از میراث غول‌های موسیقی پیش از خود - از جمله باخ، موتسارت، کلمنتی^{۱۷}، بتهوون - و قریحه ذاتی در تعلیم و تربیت، آموزش پیانیست‌های برجسته و نیز خلق بهترین آثار آموزشی، یکی از اولین و مهم‌ترین پداگوگ‌های تاریخ پیانو است. معلمی که شیوه خاص خودش را در تدریس داشت و اساساً به همین دلیل اتودهای گوناگونی با سطوح متفاوتی از توانایی‌های تکنیکی خلق کرد؛ اتودهایی که هنوز با گذشت بیش از ۱۵۰ سال از زمان انتشارشان مورد توجه نوازندگان پیانو است. از جمله این اتودها می‌توان به *The School of Velocity* (مدرسه سرعت)، *The Art of Finger Dexterity* (هنر چابکی انگشتان)، *School of the virtuoso* (مدرسه ویرتوئوزیته)، *The School of Left Hand* (تکنیک دست چپ) اشاره کرد.

گذشته از خود کارل چرنی، در طول دو سده گذشته برخی از مهم‌ترین پداگوگ‌های شناخته شده عبارتند از: تئودور لشتیتسکی، فرانس لیست، هاینریش نویهاوس^{۱۸}، تئودور کولاک، تابیاس مٹی^{۱۹}، ایزیدور فیلیپ^{۲۰}، آرتور اسنابل^{۲۱} و آلفرد کورتوت^{۲۲}. طرفه آن‌که از میان ۸ پداگوگ فوق، تقریباً نیمی از آن‌ها شاگردان

¹⁰-Dohler

¹¹-Belleville

¹²-Liszt

¹³-Kullak

¹⁴-Leschetizky

¹⁵-Etude

¹⁶-Pedagogy

¹⁷-Clementi

¹⁸-Heinrich Neuhaus

¹⁹-Tobias Matthay

²⁰-Isidor Philip

²¹-Artur Schnabel

²²-Alfred Cortot

چرنی بوده‌اند. بنابراین اگر بخواهیم در یک جمله چرنی را خلاصه کنیم، باید بگوییم که، اهمیت چرنی در آموزش پیانو بود. این اهمیت تا بدان جاست که به وی لقب پدر نوازندگی نوین پیانو داده‌اند.

کتاب «پیانیست کوچک»^{۲۳} جزو آخرین ساخته‌های آموزشی چرنی است، و از چند جهت قابل تأمل است که در ادامه به آن‌ها خواهیم پرداخت.

۱- هر اثر موسیقی را با شماره اپوس^{۲۴} نشان می‌دهند. شماره اپوس نشان‌دهنده ترتیب تاریخی یا تسلسل زمانی خلق یک اثر توسط آهنگساز است. بدیهی است که هرچه شماره اپوس یک اثر بالاتر باشد، حکایت از خلق دیرتر آن توسط آهنگساز دارد. با این توضیح، از حدود ۸۷۰ شماره اپوسی که مجموع کارهای چرنی را شامل می‌شوند، کتاب «پیانیست کوچک» شماره ۸۲۳ را به خود اختصاص داده است. بنابراین و طبق استدلال فوق، این موضوع به‌طور آشکار و صریحی بیان‌گر این است که چرنی در سنین پختگی و پس از گذشت سال‌ها تدریس و آموزش پیانو، به این نتیجه رسیده است که جای چنین کتابی در دوره‌های آموزش پیانو خالی است.

۲- بسیاری از آثار چرنی که پیش از کتاب حاضر ساخته شده‌اند، از نظر تکنیک و مهارت‌های اجرایی در سطح بسیار بالایی هستند. به عنوان مثال کتاب‌های اپوس (۲۹۹)، (۷۴۰)، (۳۶۵) و (۳۹۹) همگی از پیشرفته‌ترین اتودهای پیانو هستند. پس چرا چنین کتابی باید نوشته می‌شد؟ ظاهراً خلق یک اثر آموزشی با چنین سطحی از توانایی، چیزی است که در دوران پختگی چرنی می‌بایستی اتفاق بیفتد. به نظر می‌رسد استاد نابغه پیانو دیگر نه تنها مراحل حرفه‌ای نوازندگی، بلکه مراحل مقدماتی فراگیری آن را نیز حائز اهمیت دانسته و درصدد خلق آثاری از این دست برآمده است.

۳- در هیچ کدام از اتودهای دیگر چرنی، کتاب با مقدمه‌ای بر تئوری بنیادی موسیقی شروع نمی‌شود. تا آن‌جا که تحقیقات نگارنده امکان تفحص می‌داد، کتاب پیانیست کوچک تنها اثر آموزشی چرنی است که از این قاعده مستثنی است. گنجاندن این قسمت در ابتدای کتاب، و توضیح علائم و اصطلاحات رایج از زبان خود چرنی، ویژگی منحصر به فردی به کتاب داده است.

۴- وجه تسمیه کتاب حاضر از دو جهت قابل توجه است. اول این که، منظور از پیانیست کوچک - همان‌طور که آشکارا از نام آن بر می‌آید - یعنی فراگیری که در سنین پایینی هستند. بنابراین این کتاب توانایی‌ها و ویژگی‌های خاص یادگیری کودکان را منظور نظر قرار داده است. دو دیگر این که، معنای ضمنی

²³ -The Little Pianist

²⁴ -Opus

این نام‌گذاری شامل هر گروه از فراگیران با هر رده سنی می‌شود، زیرا لغت کوچک (Little) جدای از بار معنایی آشکار آن، معنای کم، کوتاه، مقداری و مقدماتی نیز می‌دهد. بنابراین مطابق با تعبیر آخر، از این اثر می‌توان به عنوان کتاب مقدماتی در آموزش پیانو نیز استفاده کرد.

۵- درس‌های کتاب پیانیست کوچک در عین سادگی و روانی، بسیار زیبا و خوش‌آهنگ است. توضیح این‌که، از جمله مشکلات معلمان پیانو، کاهش انگیزه و مقاومت هنرجویان در برابر یادگیری و اجرای تمرینات است. با نگاهی به تمرینات کوتاه ولی ملودیک این کتاب می‌توان به محتوای جذاب آن‌ها پی برد. به عنوان مثال و در همان شروع کتاب، درس‌های شماره ۷-۸-۱۰-۱۱-۱۵-۱۷ از چنان زیبایی، سادگی و روانی در حرکت، و بیان ملودیک برخوردارند، که نه تنها به سرعت فرا گرفته می‌شوند بلکه در همان ابتدا، انگیزه هنرجو را برای ادامه مسیر افزایش می‌دهند.

اگرچه انتخاب این کتاب - و اصولاً هر کتابی - و چگونگی استفاده از آن برای تدریس، در نهایت به صلاح‌دید و تشخیص مدرس است، ولی در عین حال و با پذیرش این دیدگاه، یک راهنمایی (بخوانید: پیشنهاد) کلی در مورد نحوه استفاده از کتاب حاضر به قرار زیر است. از این کتاب به سه شکل عمده می‌توان استفاده کرد.

۱- انتخاب آن به عنوان یک کتاب آموزشی مستقل

در این روش، مدرس کتاب را با توجه به شرایط کلاس و هنرجو، به عنوان کتاب آموزشی اصلی انتخاب می‌کند و باید اطمینان داشته باشد که پایه‌ای‌ترین مهارت‌های لازم برای شروع نوازندگی - شامل نت‌خوانی، نت‌نوازی، آرپژها، باس‌های آلبرتی، استاکاتو، لگاتو، دوبل‌نت‌ها، سوم‌ها و ششم‌ها، گام، فواصل بیش از یک اکتاو، تقسیمات دوتایی و سه‌تایی و شکل‌های ریتمیک گوناگون - را در اختیار خواهد داشت. در واقع در این روش، کتاب مقدمه‌ای است برای رسیدن به کتب دیگر.

۲- انتخاب کتاب همچون کاتالیزور^{۲۵} روند یادگیری در کنار سایر اتودها

این اثر قابلیت مورد استفاده قرار گرفتن در کنار دیگر رپرتوارهای آموزشی را نیز در خود دارد. توضیح این‌که، علاقه‌مندان و فراگیران پیانو از نظر فردی تفاوت‌های بارزی با هم دارند و اگرچه اتودهای آموزشی انتخاب شده از سوی معلمان در مجموع رضایت‌بخش خواهند بود، ولی همواره فراگیرانی هستند که به دلایل گوناگون، مهارت‌های لازم و آمادگی کافی برای عبور از یک مرحله و رسیدن به مرحله بعدی را به

²⁵ -Catalyst

خوبی کسب نمی‌کنند. در این صورت کتاب حاضر می‌تواند نقش تسریع‌کننده و تسهیل‌گر کسب مهارت‌های لازم را ایفا کند. در روش فوق مدرسین می‌توانند همه و یا بخشی از تمرینات کتاب را که مفید به فایده می‌دانند در جهت تقویت و سرعت بخشیدن فرایند یادگیری تکنیک‌های لازم، مورد توجه و تدریس قرار دهند.

۳- انتخاب کتاب برای تدریس به کودکان

در سال‌های اخیر، کتاب‌های آموزشی مخصوص کودکان رواج خوبی پیدا کرده‌اند و با این‌که برخی از آن‌ها مفید بودندشان در عمل به اثبات رسیده، ولی دو مساله اساسی در انتخاب این‌گونه کتاب‌ها، یکی زمان‌بر بودن آن‌ها و دیگری، تفاوت فاحشی است که با کتاب‌های جدی (مرسوم) پیانو دارند. به این دو دلیل می‌توان از کتاب پیانیست کوچک به جای (و یا در کنار) آن‌دسته از اتوهای آموزشی کودکان استفاده کرد. از این گذشته، دلیل برگزیدن این کتاب به مثابه کتاب مقدماتی شروع نوازندگی کودکان، یکی متناسب بودن ساختار آن برای گروه سنی کودکان است و دیگری، بافت ملودیک، خطی و روان درس‌های آن است که در کودکان به‌ویژه ایجاد علاقه و انگیزه می‌کند.

اصل کتاب حاضر در نسخه انگلیسی آن ۵۸ صفحه و حاوی دو جلد است. بنا به دلایلی (از جمله دلایل روان‌شناختی، انگیزشی و آموزشی) بر آن شدم تا هر جلد آن را جداگانه به چاپ برسانم. کتاب با توضیح تئوری مقدماتی موسیقی شروع می‌شود که در ترجمه، آن را به همان شکل اصلی آورده‌ام. دلایل ترجمه نکردن این بخش از کتاب، اول آشنایی هنرجویان - و با کمال تأسف برخی از نوازندگان - با اصل اصطلاحات و مفاهیم پرکاربرد تئوری موسیقی است. و دوم لطمه و خدشه‌ای است که کار ترجمه، بر معانی اصلی اصطلاحات و تعاریف وارد می‌کند. به عنوان مثال در برابر نشانه واژگی (P) که مخفف واژه Piano است، در ترجمه فارسی کلماتی از قبیل ضعیف، آرام، نرم و ملایم را به کار می‌برند و این در حالی است که هرکدام از کلمات فوق بار معنایی ویژه و بعضاً متضاد و متباینی دارند. بنابراین بهتر آن دیدم که اصل انگلیسی این بخش را ارائه کنم. مضافاً این‌که تعاریف از زبان چرنی است. تفاوت دیگر این چاپ با نسخه انگلیسی آن در این است که نت‌ها از فشردگی درآمده‌اند. در واقع کل کتاب بازنویسی شده است. هم خط حامل و هم میزان‌ها از هم بازتر شده‌اند و به همین دلیل خواندن نت‌ها راحت‌تر و چشم‌نوازتر شده است. در این بین، اشکالات چاپی نسخه اصلی برطرف شد و فصل‌های کتاب را از هم مجزا کردم تا بر اهداف هر فصل، تأکید مؤکد شود. هم‌چنین در متن کتاب برای تعدادی از درس‌ها (در پایین همان صفحه) توضیحاتی نوشته‌ام که حاصل تجربیات و تدریس بنده در امر آموزش است. شاید در نگاه اول به نظر برسد این یادداشت‌ها توضیح واضح‌تر است، ولی تجربه نشان داده است که یکی از بارزترین خصوصیات نوازندگان

خوب و موفق، رعایت همین موارد به اصطلاح ساده، واضح و دیرآشنا است. سوای این امر، با رعایت توضیحات و نکات گفته شده، هم فرایند یادگیری هنرجویان تسهیل می شود و هم درک بهتر و درست تری از اهداف درس ها به وجود خواهد آمد. مدرسین و هنرجویان می توانند از این توضیحات به عنوان پیشنهادهایی برای رسیدن به نتیجه بهتر و سریع تر استفاده کنند.

نکته آخر این که، تمام درس های کتاب پیانیست کوچک توسط آلن هاگلبری (Alan Huckleberry) اجرا شده است. وی دارای مدرک دکتری در زمینه نوازندگی پیانو و پداگوژی، و دانشیار دانشگاه آیووا (Iowa) در امریکا است. برای رسیدن به درک بهتری از نحوه اجرای درس های کتاب، پیشنهاد می کنم این فیلم را در این آدرس ببینید: (<https://youtu.be/d2M0VafSkpg>). در ضمن ویدئوی فوق به همراه فایل صوتی تمام درس های کتاب، در وبسایت شخصی نگارنده به آدرس زیر گذاشته شده است و به صورت رایگان قابل استفاده است: (www.mostafanaderi.com).

در اوایل سال ۱۳۹۳ و در پی یافتن راه حلی مناسب برای رفع برخی از مشکلات خاص یادگیری در شاگردانم با این کتاب آشنا شدم. پس از چند ماه مطالعه و تجزیه و تحلیل ساختار (روند) کتاب، تصمیم به ارائه و استفاده از آن در کلاس به عنوان کتاب اتودی جدید گرفتم. برای ارزیابی این که آیا این کار نتیجه بخش خواهد بود یا خیر، به زمان نیاز داشتم. پس از گذشت تقریباً ۱۱ ماه از شروع کار دریافتم که خوشبختانه نتیجه مثبت است.

اما برای چاپ آن نیاز به انگیزه های بیش از این ها بود. به همین دلیل با همکار خوبم مهدی ولی پور این موضوع را در میان گذاشتم و وی نیز در ضمن مطالعه کتاب، نظر مثبت خود را نسبت به آن اعلام کرد. از او به خاطر هم فکریش سپاسگزارم.

قدم بعدی، مشورت با نوازنده ویرتوئوز پیانو، رافائل میناسکانیان بود. ایشان با سعه صدر و گشاده رویی همیشگی خود کتاب را مطالعه کردند و علاوه بر این، زحمت بازخوانی چندباره مقدمه و رفع اشکالات آن را هم بر عهده گرفتند. اگر نگاه تیزبین و موشکافانه ایشان نبود، این نوشتار هرگز به این شکل تنقیح نمی شد. از ایشان به خاطر راهنمایی های ارزنده شان سپاسگزارم.

اما در چاپ این کتاب بیشترین دین را استاد عزیزم گایک بابایان به گردن بنده دارند. ایشان با نظرات کارشناسانه و هوشمندانه شان در مورد کتاب، هم راهنمایی های ارزنده ای برای بنده داشتند و هم آخرین سنگ این بنای نیمه کاره را گذاشتند، تا آن جا که قبول زحمت کرده و نگاهی موشکافانه – همان طور که

درخور یک پداگوگ است، نه آن‌چنان که شایسته من- به کتاب انداختند. صمیمانه و همچون گذشته
قدردان زحمتهای ایشان هستم.

در پایان باید اذعان کنم که کتاب حاضر این‌چنین به زیور طبع آراسته نمی‌شد، اگر همت، صبوری و
همراهی جمعی از شاگردانم در بازنویسی، صفحه‌آرایی و آماده‌سازی آن، توشه راه نبود. از همگی آن‌ها
سپاسگزارم.

مصطفی نادری

تابستان ۹۴

www.ketab.ir